
Urban environment-friendly behaviors in public cultural-sports spaces in the provinces of Iran

Leila Nazari^{*1}, Mohammad Saeid kiani²

¹ PhD Student, Department of Sports Management, Kurdistan University, Sanandaj, Iran

² PhD Student in Sports Management, Kermanshah Branch, Azad University, Kermanshah, Iran

Received Date: 24 August 2021 **Accepted Date:** 22 December 2022

Abstract

The human environment has been exposed to the most unprecedented damage since the twentieth century due to the rapid industrial development around the world. The Aim of this study is to realize urban environmentally friendly behaviors in sports from the perspective of managers and organizers of sport events. In this research, we tried to design a model for holding environmentally friendly sport events in Iran. In order to collect data, a 4-part researcher-made questionnaire consisting of 40 questions was used. Formal and content validities were confirmed by experts, and reliability was calculated 0.83 out of 1, using Cronbach's alpha test. The statistical sample of the study consisted of managers and organizers of sport events in ten provinces (Tehran, Alborz, Isfahan, East Azerbaijan, West Azerbaijan, Khuzestan, Khorasan Razavi, Kurdistan, Lorestan and Kermanshah). After distributing the questionnaires, 254 questionnaires were returned. Research data analysis was performed using AMOS and SPSS-19 software. Pearson correlation coefficient and path analysis statistical tests were used to test the hypotheses and bootstrap method was used to test the indirect relationships. The results showed that the three factors of environmental awareness, perception of environmental effects and intention to support green sport events affect the actual environmentally friendly behavior. The results also showed that the variable of intention to support green sport events acts as a mediating variable and a measure of the effect of environmental awareness and perception on the actual environmentally friendly behavior resulting from the intention to support green sporting events. According to the proposed research model, the environmentally friendly behaviors of organizers and managers of sporting events and their intention to support green sporting events are greatly influenced by their awareness and perception of environmental issues. It seems that understanding the basic factors influencing the real and supportive behaviors of people in green sports is necessary to promote environmental behavior.

Keywords: Environmental Awareness, Perception of Environmental Impacts, Sport Events, Environmentally Friendly Behavior, Provinces of the Country.

*** Corresponding Author:** leilanazari2020@gmail.com

Cite this article: Nazari, L., Kiani, M, M. (2022). Urban environment-friendly behaviors in public cultural-sports spaces in the provinces of Iran. *Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS)*, 2(4), 119-137.

رفتارهای دوستدار محیط زیست شهری در فضاهای عمومی فرهنگی - ورزشی در استان های کشور

لیلا نظری^{۱*}، محمد سعید کیانی^۲

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

۲. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد، کرمانشاه، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۰۱

چکیده

محیط زیست بشری از قرن بیستم بدین سو در معرض بی سابقه ترین آسیب ها به دلیل سرعت توسعه صنعتی در سراسر جهان بوده است. هدف از پژوهش حاضر، تحقق رفتارهای دوستدار محیط زیست شهری در ورزش از نظر مدیران و برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی است. محقق در این تحقیق به دنبال طراحی الگویی برای برگزاری رویدادهای ورزشی دوستدار محیط زیست در ایران است. به منظور جمع آوری داده ها از پرسشنامه محقق ساخته ۴ بخشی مشتمل بر ۴۰ سؤال استفاده گردید. روایی صوری و محتوایی با نظرخواهی از اساتید مرتبط مورد تأیید قرار گرفت و پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۳ گزارش شد. نمونه آماری تحقیق را مدیران و برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی در ده استان (تهران، البرز، اصفهان، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، خوزستان، خراسان رضوی، کردستان، لرستان و کرمانشاه) تشکیل می دادند. پس از توزیع پرسشنامه ها در نهایت ۲۵۴ پرسشنامه عودت گردید. تحلیل داده های پژوهش با استفاده از نرم افزارهای AMOS و SPSS-19 انجام گرفت. جهت آزمون فرضیه ها از آزمون های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر و جهت آزمون روابط غیرمستقیم (واسطه ای) نیز از روش بوت استراپ استفاده شد. نتایج نشان داد که سه عامل آگاهی زیست محیطی، ادراک اثرات زیست محیطی و قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبب بر رفتار واقعی دوستدار محیط زیست اثرگذار هستند. نتایج همچنین نشان داد که متغیر قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبب بعنوان متغیر میانجی ایفای نقش می کند و میزانی از تأثیر آگاهی و ادراک زیست محیطی بر رفتار واقعی دوستدار محیط زیست ناشی از قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبب است. براساس مدل پیشنهادی پژوهش، رفتارهای دوستدار محیط زیست برگزارکنندگان و مدیران رویدادهای ورزشی و قصد حمایت آنان از رویدادهای ورزشی سبب تا حد زیادی تحت تأثیر آگاهی و ادراک آنها از مسائل زیست محیطی است. به نظر می رسد که درک عوامل اساسی اثرگذار بر رفتارهای واقعی و حمایتگرانه افراد از ورزش سبب برای ارتقای رفتار زیست محیطی ضروری است.

کلید واژه ها: آگاهی زیست محیطی، ادراک اثرات زیست محیطی، رویدادهای ورزشی، رفتار دوستدار محیط زیست، استان های کشور.

* نویسنده مسئول: leilanazari2020@gmail.com

ارجاع به این مقاله: نظری، لیلا، کیانی، محمد سعید. (۱۴۰۰)، رفتارهای دوستدار محیط زیست شهری در فضاهای عمومی فرهنگی - ورزشی در استان های کشور. فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه ای، ۲(۴)، ۱۱۹-۱۳۷.

مقدمه و بیان مسأله

محیط‌زیست شامل هر چیزی است که یک ارگانیسم را احاطه می‌کند و شامل عناصر طبیعی و نیز ساخت بشر می‌شود. انسان‌ها همانند همه گونه‌های جانوری دیگر که اکوسیستم جهانی را تشکیل می‌دهند، همواره با محیط‌زیست خود تعامل دارند و تا حدی در آن تغییر ایجاد می‌کنند. با این حال، انسان تنها موجودی است که می‌تواند تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر اکوسیستم بگذارد. از زمان باستان تاکنون آتش بر حیوانات و گیاهان تأثیر گذاشته، کشاورزان درختان جنگل را بریده‌اند و گونه‌های حیوانی خاصی را اهلی کرده‌اند و شهروندان نخستین زمین‌های خشک را حاصل‌خیز کرده‌اند. امروز زمین در حال تجربه یک تغییر بزرگ است. رشد سریع جمعیت در ترکیب با توسعه جوامع صنعتی وابسته به سوخت‌های فسیلی تخریب محیط‌زیست را با شتاب زیادی شدت بخشیده است. تأثیرات مخرب انسان بر محیط‌زیست مانند تغییر اقلیم تنها با تغییر سیاست‌ها، قوانین و مقررات توسط دولت‌ها و شرکت‌های بزرگ قابل پیشگیری نیست، بلکه باید تک‌تک افراد سبک زندگی خود را تغییر دهند. صحبت‌هایی نظیر «من فقط یک نفر هستم مگر یک نفر چقدر تغییر می‌تواند ایجاد کند؟» یا «چرا سایر مردم سبک زندگی خود را تغییر نمی‌دهند؟» یا این که «چرا دولت کاری نمی‌کند؟» باید تغییر کند. اگرچه تغییرات کوچک در سبک زندگی یک فرد ممکن است کوچک و جزئی برسند ولی هنگامی که این تغییرات در سطح منطقه‌ای یا ملی انجام می‌گیرند تأثیرات تجمعی آن‌ها می‌تواند یک تغییر بزرگ ایجاد کند.

ورزش نیز مانند بسیاری فعالیت‌های دیگر انسان ممکن است آثار مفید یا مضر برای محیط‌زیست داشته باشد. ورزش به اشکال مختلفی بر محیط‌زیست تأثیر می‌گذارد: آلودگی آب‌ها، آلودگی صوتی، آلودگی نوری، مصرف منابع تجدیدپذیر، مصرف منابع طبیعی، تولید گازهای گلخانه‌های، تخریب لایه اوزن، آلودگی خاک، فرسایش خاک، ریختن زباله در محیط‌زیست، مصرف کاغذ و تولید زباله از خدمات تهیه غذا (جونز^۱، ۲۰۱۰). این امر پذیرفته شده که رویدادهای ورزشی می‌توانند آثار زیادی بر محیط‌زیست داشته باشند (بابیاک و ترندافیلووا^۲، ۲۰۱۱). بطور کلی رویدادهای بزرگ ورزشی سبب افزایش چشمگیر مصرف انرژی و انتشار گازهای گلخانه‌ای می‌شوند. رویدادهای ورزشی در سطوح مختلفی برگزار می‌شوند (از رقابت‌های محلی تا رویدادهای عظیم مانند بازی‌های المپیک) و میزان و شدت تأثیر ورزش بر محیط‌زیست تا حد زیادی به نوع ورزش و اندازه رویداد بستگی دارد (مایر^۳، ۲۰۱۴).

ورزش و محیط‌زیست ارتباط نزدیکی با یکدیگر دارند. محیط‌زیست در سال ۱۹۹۶ به‌عنوان سومین رکن به همراه ورزش و فرهنگ به جنبش المپیک اضافه شد (بیر^۴، ۲۰۰۶). مفهوم بازی‌های سبز در نهایت به‌عنوان یک حکم توسط کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) ابلاغ شد و از سال ۲۰۰۰ به‌عنوان بخشی از بازی‌های المپیک مدنظر قرار گرفت (چان^۵ و همکاران، ۲۰۰۶). در بازی‌های المپیک سیدنی ۲۰۰۰ که به آن لقب بازی‌های سبز دادند و تلاش شد تا مسائل زیست-محیطی در همه جنبه‌های بازی‌ها از جمله طراحی، ساخت اماکن، نقل و انتقال، تهیه غذا و مدیریت پسماندها مدنظر قرار گیرد (فراهانی و شعبانی مقدم، ۱۳۹۴).

اگرچه سازمان‌های ورزشی معمولاً به‌عنوان سازمان‌های آلوده‌کننده محیط‌زیست قلمداد نمی‌شوند، ولی عملکرد تیم‌های ورزشی، تماشاگران، مدیران و سازندگان تجهیزات ورزشی ممکن است آثار مختلفی بر محیط‌زیست داشته باشد. برخی تحقیقات بر چگونگی اثرگذاری سازمان‌دهندگان رویداد بر حفظ محیط‌زیست تأکید کرده‌اند و به مواردی نظیر

1. Jones
2. Babiak & Trendafilova
3. Mair
4. Beyer
5. Chan

کاهش مصرف، استفاده مجدد و بازیافت پرداخته‌اند (مورفی^۱، ۲۰۱۰). امروزه سازمان‌های ورزشی در حال توسعه استراتژی‌ها و کمپین‌هایی برای افزایش رفتارهای پایدار در بین تماشاگران ورزش هستند (کلیسون و کیم^۲، ۲۰۱۴). اگرچه تصمیم به فعالیت ورزشی در وهله اول تأثیر چندانی بر محیط‌زیست ندارد، ولی هنگامی که تعداد انبوهی از ورزشکاران به تمرین، رقابت، سفر برای شرکت در مسابقات یا تأمین تجهیزات ورزشی می‌پردازند، تأثیر آن ملموس‌تر خواهد بود و ممکن است پیامدهای زیادی از قبیل تولید دی‌اکسیدکربن، تولید زباله، آلودگی هوا و... را بدنبال داشته باشد (کلیسون و موندلو^۳، ۲۰۱۲).

نوع رفتار افراد می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر محیط‌زیست داشته باشد. رفتار مسئولانه در قبال محیط‌زیست ساختاری چندبعدی دارد و عوامل متعددی نظیر آگاهی زیست‌محیطی، نگرش، تعهد، باور، اخلاق، احساسات، دانش، ارزش‌های جهانی، نگرش زیست‌محیطی، شخصیت و زمینه اجتماعی بر آن تأثیر می‌گذارند (گیلوانی و اسکوپیلیتی^۴، ۲۰۰۹؛ گونتر^۵، ۲۰۰۹؛ وینکل، سیاگرت و ایوانز^۶، ۲۰۰۹). آگاهی زیست‌محیطی به‌عنوان اولین مؤلفه کلیدی درک علل و تأثیرات مسائل زیست‌محیطی شناخته می‌شود (کاسپر و پفال^۷، ۲۰۱۲). آگاهی زیست‌محیطی واژه جامعی است که به شناخت اثرات مخرب اقدامات انسان (و پیشرفت‌های تکنولوژیک و اجتماعی کنونی) بر محیط‌زیست طبیعی می‌پردازد. آگاهی زیست‌محیطی اغلب مترادف با «نگرانی زیست‌محیطی» به‌کار برده می‌شود. بسیاری از تحقیقات نشان داده‌اند که آگاهی/نگرانی زیست‌محیطی پیش‌نیاز انجام اقدامات دوستدار محیط‌زیست است. هنگامی که فردی دارای آگاهی کافی باشد گام بعدی این است که تصمیم بگیرد آن را به رفتار تبدیل کند این تصمیم‌گیری نیازمند قصد حمایت و اقدام است. قصد رفتاری رابطه معناداری با رفتارهای دوستدار محیط‌زیست دارد (استاتس، هارلند و ویلکی^۸، ۲۰۰۴). افرادی که تصمیم می‌گیرند به حفظ محیط‌زیست کمک کنند باید ادراک نمایند که اقداماتشان می‌تواند تفاوت‌هایی را ایجاد کند. مک‌کارتی و شروم^۹ (۲۰۰۱) در تحقیق خود نتیجه گرفتند که کسانی که محصولات دوستدار محیط‌زیست را خریداری می‌کنند بر این عقیده هستند که بازیافت کار مهمی است و به سایر رفتارهای مسئولانه در قبال محیط‌زیست هم پایبند هستند. در سوی دیگر، افرادی که در جایگاه تصمیم‌گیری قرار دارند می‌توانند نقش مؤثرتری در ترغیب سایرین به انجام رفتارهای دوستدار محیط‌زیست داشته باشند.

تعهد مدیران به انجام اقدامات زیست‌محیطی یکی از شاخص‌های اصلی سوق دادن سایرین به سمت حفظ محیط‌زیست محسوب می‌شود و این موضوع می‌تواند بر واکنش‌های زیست‌محیطی آنان تأثیر بگذارد (لی و رهی^{۱۰}، ۲۰۰۶). برخی تحقیقات نشان داده‌اند که تعهد مدیران به انجام اقدامات زیست‌محیطی پیش‌نیاز یک استراتژی موفق زیست‌محیطی است (بارنجی^{۱۱}، ۲۰۰۱). بارنجی و همکاران (۲۰۰۳) با بررسی ارتباط بین تعهد مدیران و برخی نیروهای بیرونی و درونی و تأثیر آن بر استراتژی‌های زیست‌محیطی شرکت‌ها در مشاغل مختلف دریافتند که تعهد مدیران عالی تأثیر مثبتی بر هم‌جهت‌گیری و هم‌استراتژی زیست‌محیطی دارد. تحقیق زچنتکه^{۱۲} (۲۰۰۸) هم با بررسی نگرش‌های زیست‌محیطی

-
1. Murphy
 2. Kellison & Kim
 3. Mondello
 4. Giuliani & Scopelliti
 5. Günther
 6. Winkel, Seagert & Evans
 7. Casper & Pfahl
 8. Staats, Harland & Wilke
 9. McCarty & Shrum
 10. Lee & Rhee
 11. Barnerjee
 12. Tzschentke

هتل‌های کوچک اروپایی نشان داد که مدیرانی که دغدغه‌های زیست‌محیطی بیشتری دارند از انگیزه اخلاقی بیشتری برای حفظ محیط‌زیست برخوردارند.

هر فردی که به ورزش می‌پردازد تأثیری بر محیط گذاشته می‌شود. این آثار می‌تواند مثبت یا منفی باشد، از نظر گستره و اندازه متفاوت باشد و در یکی از دو شکل مستقیم یا غیرمستقیم باشد. رایج‌ترین اشکالی که ورزش بر محیط تأثیر می‌گذارد عبارتند از: تخریب محیط زیست، مصرف منابع تجدیدپذیر و تجدیدنپذیر، ایجاد آلودگی (هوا، آب، خاک، صوتی، تشعشع)، فرسودگی خاک و تولید زباله (چرنوشنکو^۱، ۲۰۰۶). در تحقیق حاضر قصد داریم تا با بررسی نگرش مدیران برگزاری رویدادهای ورزشی نسبت به محیط زیست، روش‌های کنترل آثار منفی برگزاری این رویدادها بر محیط زیست را شناسایی کنیم. این پژوهش در پی پاسخگویی به این سوالات است که:

آیا بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

آیا بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

آیا بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی رابطه وجود

دارد؟

آیا بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی رابطه وجود

دارد؟

آیا بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی و سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با میانجی‌گری قصد

رفتاری با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

اهداف کلی و جزئی

هدف کلی: تعیین رابطه آگاهی زیست‌محیطی، ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی و قصد رفتاری حمایت، با رفتار

واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی.

اهداف جزئی

تعیین رابطه سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی

تعیین رابطه سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی

تعیین رابطه سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای

تعیین رابطه سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی

تعیین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی و سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با میانجی‌گری قصد رفتاری

با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی

مبانی نظری

مدیریت زیست‌محیطی

مدیریت زیست‌محیطی یک فرایند چند رشته‌ای برای پیشگیری و حل نمودن مسائل زیست‌محیطی از طریق

پژوهش، طرح ریزی، نظارت و عمل کارآمد است (ترندافیلووا^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). این فرایند شامل شناسایی اهداف و تدوین وسایل دستیابی به آنها می‌شود؛ قلمروی این فرایند از نظر زمانی و نیز فضایی دارای تنوع است.

محیط زیست

محیط‌زیست به همه محیط‌هایی که در آنها زندگی جریان دارد گفته می‌شود. مجموعه‌ای از عوامل فیزیکی خارجی و موجودات زنده که با هم در کنش هستند محیط‌زیست را تشکیل می‌دهند و بر رشد و نمو و رفتار موجودات تأثیر می‌گذارند (اسدی و همکاران، ۱۳۹۲). محیط‌زیست عبارت ترکیبی از دانش‌های متفاوت در علم است که شامل مجموعه‌ای از عوامل زیستی و محیطی در قالب محیط‌زیست و غیرزیستی (فیزیکی، شیمیایی) است که بر زندگی یک فرد یا گونه تأثیر می‌گذارد و از آن تأثیر می‌پذیرد. امروزه این تعریف غالباً به انسان و فعالیت‌های او مرتبط می‌شود و می‌توان محیط‌زیست را مجموعه‌ای از عوامل طبیعی کره زمین، همچون هوا، آب، اتمسفر، صخره، گیاهان و غیره، که انسان را احاطه می‌کنند خلاصه کرد.

سیستم مدیریت محیطی

این سیستم یک چارچوب ساختارمند برای مدیریت کردن آثار معنی‌دار محیطی یک سازمان است (برادی، ۲۰۰۵). به عبارت دیگر، سیستم مدیریت محیطی با چگونگی مدیریت آثار بالقوه‌ای که یک سازمان بر محیط دارد و جنبه‌های مرتبط با اعمال آن سر و کار دارد. هدف اصلی این سیستم دستیابی به پیشرفت ممتد عملکرد محیطی است (برادی، ۲۰۰۵).

ردپای بوم‌شناختی

مفهوم ردپای بوم‌شناختی^۳ است. آندریا کالین و همکارانش در دانشگاه کاردیف این مفهوم را به عنوان روشی برای تعیین میزان آثاری که یک رویداد ورزشی بر محیط دارد مطرح کردند. این ابزار شامل انتقال انرژی و منابع مورد استفاده در یک رویداد به زمینه فرضی مورد نیاز برای حمایت از آن منابع می‌شود (کاپلی، ۲۰۰۵). کالین از ردپای بوم-شناختی برای محاسبه اثر محیطی رویدادهای مختلف و مقایسه ردپاهای آنها در سناریوها و موقعیت‌های جایگزین استفاده کرده است. برای مثال، مشخص شد که ردپای فینال جام اتحادیه فوتبال انگلستان هشت برابر بیشتر از زمانی است که همه طرفداران در خانه می‌مانند و مسابقه را از تلویزیون مشاهده می‌کردند (کاپلی، ۲۰۰۵).

آگاهی زیست محیطی

گامبرون و سویتزکی^۵ آگاهی زیست محیطی را توانایی فرد در درک و ارزیابی تأثیرگذاری جامعه بر بوم‌سازگان (اکوسیستم) تعریف می‌کنند، به صورتی که این آگاهی در قالب درک مسائل مربوط به محیط‌زیست و منشأ به وجود آمدن آنها و پیامدهای ناشی از آن مسائل جلوه‌گر می‌شود (صالحی، ۲۰۰۸).

-
1. Trendafilova
 2. Brady
 - 3- Ecological Footprint
 4. Copley
 5. Gambrone & Swietski
 6. Salehi

رویداد ورزشی

یک رویداد ورزشی می‌تواند به عنوان گردهمایی سازمان‌یافته‌ای از افراد ورزشی و حامیان آنها برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی تعریف شود؛ چنین رویدادهایی می‌توانند آثار محیطی ناشی از یک ورزش خاص را از جنبه‌های گوناگون تحت تأثیر قرار دهند. اول اینکه، رویدادهای ورزشی به طور کلی عده زیادی را در محلی خاص و طی یک دوره زمانی کوتاه دور هم جمع می‌کنند؛ دوم، این رویدادها فعالیت‌های ورزشی مختلف را در یک محل خاص و طی یک زمان کوتاه گرد هم می‌آورند؛ و سوم اینکه این رویدادها می‌توانند موجب آثار محیطی غیر مستقیمی شوند که موجب آثار محیطی غیرمستقیم گردند که اغلب به آثار ناشی از گردشگری شبیه است. رویدادها می‌توانند شامل یک ورزش شوند (مانند یک مسابقه فوتبال) یا می‌توانند رویدادهای چند رشته‌ای باشند (مانند بازی‌های المپیک)؛ گستره رویدادهای ورزشی می‌تواند متفاوت باشد؛ آن‌ها می‌توانند محلی، ناحیه‌ای، ملی یا جهانی باشند می‌توانند تعداد متفاوتی از رقابت‌کنندگان و حامیان را از مناطق محلی گرفته تا سطح جهان جذب کنند.

پیشینه پژوهش

از جمله تحقیقات انجام گرفته مرتبط با موضوع محیط زیست و ورزش در داخل و خارج از کشور شامل موارد زیر می‌باشد:

صالحی (۱۳۸۸) تحقیقی با عنوان «مطالعه نقطه نظرات و رفتارهای زیست‌محیطی در ایران» به این نتیجه رسید که گروه‌های سنی مختلف، رفتارهای زیست‌محیطی متفاوتی را نشان می‌دهند. بدین معنی که افراد نسل قدیم با نسل جدید از رفتارهای زیست‌محیطی بیشتری حمایت می‌کنند. از نقطه نظر آموزش و تحصیلات، ایران هیچ سرفصل آموزشی به نام آموزش رفتارهای زیست‌محیطی در آموزش خود از دبستان گرفته تا دانشگاه ندارند لذا عاقلانه نیست اگر انتظار رفتارهای زیست‌محیطی متفاوتی از افراد تحصیل کرده داشته باشیم. یافته‌های این تحقیق بیانگر آن است که بین میزان درآمد افراد و رفتارهای زیست‌محیطی ارتباط منفی وجود دارد.

یزدی (۱۳۸۹) در پایان‌نامه خود با عنوان بررسی میزان آگاهی، نگرش و رفتار زیست‌محیطی اساتید دانشگاه‌های شهر تهران نشان داد که اساتید از میزان آگاهی، نگرش و رفتار نسبتاً مناسبی نسبت به محیط‌زیست برخوردارند و میزان آگاهی نقش عمده‌ای در تعیین نگرش زیست‌محیطی دارد. همچنین گرایش زیست‌محیطی اساتید نیز در نوع رفتارهای آن‌ها تأثیرگذار است، نتایج بیانگر این مطلب بود که اساتید مرد از میزان آگاهی بیشتری نسبت به اساتید زن برخوردار هستند ولی اساتید زن از نگرش مثبت‌تر و رفتار صحیح‌تری نسبت به محیط‌زیست در مقایسه با اساتید مرد برخوردار می‌باشند.

امامقلی (۱۳۹۲) در پژوهشی که با عنوان نگرش و آگاهی و رفتارهای زیست‌محیطی دانش‌آموزان انجام داده بود به این نتیجه رسید که نزدیک به ۶۸ درصد از دانش‌آموزان دارای رفتارهای مسئولانه نسبت به محیط‌زیست بوده‌اند. علاوه بر این، نتایج حاکی از بالا بودن آگاهی زیست‌محیطی دانش‌آموزان مورد مطالعه است، نزدیک به ۵۵ درصد دانش‌آموزان دارای نگرش زیست‌محور و مابقی دارای نگرش تکنو محور بودند و از این میان نگرش زیست‌محور بیشترین تأثیر را بر رفتارهای زیست‌محیطی دارد و پیش‌بینی کننده قوی برای رفتارهای زیست‌محیطی است، همچنین نتایج نشان داد که بین آگاهی و رفتارهای زیست‌محیطی رابطه ضعیفی وجود دارد.

مطالعه می اوج لینگ و همکاران^۱ (۲۰۱۲) نشان می‌دهد که دانش زیست‌محیطی و نگرش زیست‌محیطی و فشارهای دولتی تأثیرات قابل توجهی بر قصد و نیت خرید سبز در میان مصرف‌کنندگان مالزیایی دارد، اما در مقابل بین برجسب زیست‌محیطی و قصد خرید سبز رابطه معنی داری وجود ندارد.

بار پریوس^۲ (۲۰۱۳) به این پرسش پرداخت که مشارکت رویدادهای ورزشی در ایجاد یک میراث سبز تا چه اندازه واقع بینانه است. او در ارزیابی خود اظهار داشت که محتوای برنامه‌های سبز و زیست‌محیطی دامنه وسیعی را شامل می‌شود که مواردی زیادی چون، کاهش تولید کربن تا استفاده از انرژی خورشیدی برای حمل‌ونقل عمومی را در بر می‌گیرد. او پیشنهاد کرد که اولین گام برای برگزاری زیست‌محیطی رویدادهای ورزشی هنگامی برداشته می‌شود که مسئولان مدیریت و برگزاری رویدادهای بین‌المللی ورزشی، محیط‌زیست را به عنوان یک استراتژیک در برنامه‌های خود بگنجانند. در صورت الزامی شدن محیط‌زیست به عنوان یک پیش شرط نامزدهای میزبانی رویدادهای ورزشی ناگزیر می‌شوند برنامه‌های مناسب زیست‌محیطی را از همان آغاز پیشنهاد مد نظر قرار دهند. پریوس ۲۰۱۳، پیشنهاد کرد که گام دوم در ارتقا یک رویداد ورزشی سبز اطمینان از این است که، قول‌ها و تعهدات نامزدها اجرا می‌شود. بنابراین تا زمانی که مسائل زیست‌محیطی توسط مسئولان به شکل الزام آور و قابل پایش در نظر گرفته نشود یا یک کمیته برای آن تشکیل نشود تغییری رخ نخواهد داد.

کلینسون و کیم^۳ (۲۰۱۴) به بررسی منافع زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی و انگیزش‌های زیست‌محیطی پرداختند. آن‌ها دریافتند که سازمان‌های حرفه‌ای ورزشی تأکید ویژه‌ای بر افزایش آگاهی زیست‌محیطی در میان تماشاگران و همچنین جذب مشتریان جدید دارند.

جین^۴ و همکاران (۲۰۱۵) به بررسی عوامل مربوط با نیت افراد اهداکننده پول به استادیوم‌های سبز پرداختند. براساس نظریه تبادل اجتماعی هنگامی که منافع ادراک شده از هزینه‌ها پیشی بگیرد فرد یا ذینفع نگرش مثبتی نسبت به یک مورد خاص پیدا می‌کند. اهداکنندگان ورزشی در صورت کسب تخفیف مالیاتی اولویت‌دهی به پارکینگ و محل نشستن و ایجاد تخفیف در قراردادهای اجتماعی و حرفه‌ای انگیزه بیشتری برای این کار پیدا می‌کنند. صرف نظر از انگیزش بیرونی شناسایی عقاید، رفتارها و واکنش‌های اصلی حمایت‌کنندگان مالی از استادیوم‌های سبز اهمیت زیادی دارند. جین و همکاران (۲۰۱۵)، پیشنهاد کردند که هر دوی نگرش اهدا کردن و نرم‌های اجتماعی ارتباط قوی و مثبتی با نیت رفتاری در خصوص حمایت از استادیوم‌های سبز خواهد داشت. به عنوان یک نکته جذاب و احتمالاً نقطه عزم برای تحقیقات بعدی اهداکنندگان با جنسیت زن بیشتر از استادیوم‌های سبز حمایت می‌کردند.

در کشور ما تحقیقاتی درباره رویدادهای ورزشی انجام گرفته که البته بیشتر به جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی رویدادها پرداخته‌اند و پژوهش‌های کمی به موضوع ورزش و محیط‌زیست اختصاص یافته است. در بین همین تحقیقات معدود نیز ارزیابی‌هایی که درباره تأثیر رویدادهای ورزشی بر محیط‌زیست انجام شده‌اند اغلب با استفاده از روش رد پای زیست‌محیطی (اکولوژیک) و تجزیه و تحلیل رد پای کربن صورت گرفته‌اند. این ارزیابی‌ها توانسته است تا حدی آثار زیست‌محیطی ورزش را شناسایی کند. اما هنوز پژوهش‌ها نتوانسته‌اند اصولی را تدوین کنند که با پیروی از آنها بتوانیم رویدادهای ورزشی دوستدار محیط زیست داشته باشیم. این پژوهش باهدف طراحی الگویی برای برگزاری رویدادهای ورزشی دوستدار محیط زیست در ایران انجام گرفت. با توجه به افزایش اهمیت مقوله محیط‌زیست در سال‌های اخیر در سراسر جهان و نظر به اثرات اجتماعی گسترده ورزش بر فرهنگ‌سازی و کمبود تحقیقات علمی در این زمینه در داخل

-
1. Mei OJ Ling
 2. Preuss
 3. Kellison & Kim
 4. Jin

کشور، لزوم انجام تحقیق بیشتر در مورد محیط زیست و ورزش مشهود است. همچنین با توجه به تفاوت‌های اقلیمی و فرهنگی نمی‌توان یافته‌های خارج از ایران را به شرایط داخل کشور تعمیم داد. در این پژوهش سعی بر آن بود تا با بررسی رابطه بین آگاهی و ادراک زیست‌محیطی و قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز با رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست در سطح کشور، زمینه‌ای برای توجه بیشتر به مسائل زیست‌محیطی در ورزش فراهم شود.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی است و به صورت میدانی انجام گرفته است و از لحاظ هدف در زمره تحقیقات کاربردی قرار دارد. به دلیل فقدان ابزار دقیق و معتبر به منظور اندازه‌گیری متغیرهای مورد بررسی در پژوهش حاضر، ابتدا بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای و مطالعه مقالات داخلی و خارجی به بررسی مبانی نظری پژوهش در داخل و خارج اقدام گردید. سپس با استفاده از نتایج حاصل از بررسی مبانی نظری مربوط به پژوهش، مجموعه‌ای از مفاهیم، تعاریف و نظریه‌های مربوط به موضوع مورد بررسی تدوین شد. لذا پس از کسب شناخت کافی از موضوع مذکور، از طریق مصاحبه با متخصصان آشنا با دو مقوله ورزش و محیط زیست، از پرسش‌نامه محقق ساخته حاوی ۴۰ سوال و مشتمل بر چهار عامل آگاهی زیست محیطی (۸ سؤال)، درک اثرات زیست محیطی (۱۵ سؤال)، قصد رفتاری (۸ سؤال)، رفتار واقعی (۹ سؤال) استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه با نظرخواهی از ۱۳ تن از اساتید مرتبط با موضوع پژوهش مورد تایید قرار گرفت و پایایی آن نیز با استفاده از آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۳ گزارش شد. جامعه آماری تحقیق را مدیران و برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی در ده استان کشور (تهران، البرز، اصفهان، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، خوزستان، خراسان رضوی، کردستان، لرستان، کرمانشاه) تشکیل می‌دادند که با توجه به محدودیت‌های مالی و زمانی پژوهش، پژوهشگر حداکثر تعداد شرکت کننده در رشته‌های مرسوم در ایران را با توجه به وسعت مخاطبان، نوع فعالیت‌ها و میزان تقریبی اثرگذاری بر محیط زیست به کار گرفت. با توجه به وسعت، تعداد و نیز، دشواری دسترسی به نمونه‌ها؛ از روش نمونه‌گیری در دسترس برای جمع‌آوری نمونه‌ها استفاده شد که در نهایت ۲۵۴ پرسشنامه عودت گردید. برای توصیف و بررسی داده‌های پژوهش از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی بهره گرفته شد. با توجه به هدف پژوهش، برای تحلیل داده‌ها و به منظور بررسی فرضیه‌ها؛ از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر استفاده شد. محاسبات آماری توسط نرم افزارهای «ایموس» و «اس.پی.اس.اس» (نسخه ۱۹) انجام گرفت.

یکی از بخش‌های اصلی هر پژوهش مربوط به جمع‌آوری اطلاعات می‌باشد. چنانچه این بخش از پژوهش به‌درستی صورت گیرد، تأثیر مثبتی در سایر بخش‌های پژوهش خواهد داشت. در این پژوهش نمونه‌های آماری از استان‌هایی انتخاب شدند که بیشترین میزبانی رویدادهای ورزشی را بر عهده داشتند. جامعه آماری تحقیق را مدیران و برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی در ده استان کشور (تهران، البرز، اصفهان، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، خوزستان، خراسان رضوی، کردستان، لرستان، کرمانشاه) تشکیل می‌دادند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

همان‌گونه که در جدول ۱ آورده شده، از میان ۲۵۴ پرسشنامه عودت شده، ۱۸۲ پرسش‌نامه مربوط به مردان و ۷۲ پرسش‌نامه مربوط به زنان بود.

جدول ۱: یافته‌های توصیفی تحقیق

ویژگی‌های جمعیت شناختی	مقیاس	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۷۲	۲۸/۳
	مرد	۱۸۲	۷۱/۷
وضعیت تأهل	مجرد	۱۰۰	۳۹/۴
	متاهل	۱۵۴	۶۰/۶
سطح تحصیلات	دیپلم و فوق دیپلم	۵۹	۲۳/۲
	کارشناسی	۱۱۷	۴۶/۱
	کارشناسی ارشد	۵۹	۲۳/۲
	دکتری	۱۸	۷/۱

همان‌گونه که در جدول ۱ آمده است ۷۲ نفر یعنی ۲۸/۳ درصد نمونه مورد بررسی زن بوده و ۱۸۲ نفر یعنی ۷۱/۷ درصد مرد بوده‌اند. ۱۰۰ نفر یعنی ۳۹/۴ درصد نمونه مورد بررسی مجرد بوده و ۱۵۴ نفر یعنی ۶۰/۶ درصد مرد بوده‌اند. ۲۳/۲ درصد نمونه مورد بررسی دارای مدرک تحصیلی دیپلم یا فوق دیپلم، ۴۶/۱ درصد نمونه مورد بررسی دارای مدرک تحصیلی کارشناسی، ۲۳/۲ درصد دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و ۷/۱ درصد دارای مدرک تحصیلی دکتری بوده‌اند. در جدول ۲ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مورد بررسی در پژوهش آورده شده است.

جدول ۲: میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مورد بررسی

متغیر	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف استاندارد
آگاهی زیست‌محیطی	۰	۸	۵۵/۳	۶۱/۱
ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی	۲۲	۷۵	۱۳/۵۲	۸۶/۹
رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست	۱۲	۱۸	۳۹/۱۶	۶۰/۱
قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز	۱۰	۱۶	۵۳/۱۴	۴۵/۱

همان‌گونه که در جدول ۲ آمده است، میزان آگاهی زیست‌محیطی در نمونه مورد بررسی در یک دامنه بین ۰ تا ۸ قرار دارد و میانگین کل نمونه ۳/۵۵ با انحراف استاندارد ۱/۶۱ بوده که با توجه به امکان کسب حداکثر نمره ۸، این نتایج بیانگر پایین بودن سطح آگاهی زیست‌محیطی در نمونه تحت بررسی است. همچنین، میانگین متغیر سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی در نمونه مورد بررسی ۵۲/۱۳ با انحراف استاندارد ۹/۸۶ بوده است. همچنین میانگین رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست ۱۶/۳۹ با انحراف استاندارد ۱/۶۰ بوده و میانگین قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز ۱۴/۵۳ با انحراف استاندارد ۱/۴۵ بوده است.

پاسخ به سؤال‌های تحقیق

- ۱- آیا بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟
- ۲- آیا بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟
- ۳- آیا بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف کننده در رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

دارد؟

۴- آیا بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

۵- آیا بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی و سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با میانجی‌گری قصد رفتاری با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

۱- آیا بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

برای بررسی رابطه بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی سبز از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج تحلیل آماری در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین سطح آگاهی زیست‌محیطی با قصد حمایت از

رویدادهای ورزشی سبز

متغیر پیش‌بین	ضریب همبستگی با قصد حمایت	سطح معناداری
آگاهی زیست‌محیطی	۰/۱۵	۰/۰۱

$p < 0/05$

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی سبز ضریب همبستگی ۰/۱۵ وجود دارد که این همبستگی در سطح $P < 0/01$ معنادار است، پس می‌توان گفت که بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی سبز رابطه وجود دارد.

۲- آیا بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

برای بررسی رابطه بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی سبز از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج تحلیل در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با قصد

حمایت از رویدادهای ورزشی سبز

متغیر پیش‌بین	ضریب همبستگی با قصد حمایت	سطح معناداری
ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی	۰/۳۹	۰/۰۰۱

$p < 0/05$

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی سبز ضریب همبستگی ۰/۳۹ وجود دارد که این همبستگی در سطح $P < 0/001$ معنادار است، پس می‌توان گفت که بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با قصد رفتاری حمایت از رویدادهای ورزشی سبز رابطه وجود دارد.

۳- آیا بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی رابطه

وجود دارد؟

برای بررسی رابطه بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست در رویدادهای ورزشی سبز از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج تحلیل در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین سطح آگاهی زیست‌محیطی با رفتار واقعی

دوستدار محیط‌زیست		
متغیر پیش بین	ضریب همبستگی با رفتار واقعی	سطح معناداری
آگاهی زیست‌محیطی	۰/۱۴	۰/۰۲

$p < 0/05$

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست در رویدادهای ورزشی ضریب همبستگی ۰/۱۴ وجود دارد که این همبستگی در سطح $P < 0/02$ معنادار است، پس می‌توان گفت که بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی با رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست در رویدادهای ورزشی سبز رابطه وجود دارد.

۴- آیا بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

برای بررسی رابطه بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست در رویدادهای ورزشی سبز از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج تحلیل در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار

واقعی دوستدار محیط‌زیست		
متغیر پیش بین	ضریب همبستگی با رفتار واقعی	سطح معناداری
ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی	۰/۳۴	۰/۰۰۱

$p < 0/05$

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی سبز ضریب همبستگی ۰/۳۴ وجود دارد که این همبستگی در سطح $P < 0/001$ معنادار است، پس می‌توان گفت که بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست در رویدادهای ورزشی سبز رابطه وجود دارد.

۵- آیا بین سطح آگاهی از مسائل زیست‌محیطی و سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با میانجی‌گری قصد رفتاری با رفتار واقعی مصرف‌کننده در رویدادهای ورزشی رابطه وجود دارد؟

از روش معادلات ساختاری جهت آزمودن الگوی پیشنهادی رابطه بین سطح آگاهی زیست‌محیطی و سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با میانجی‌گری قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز و رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست

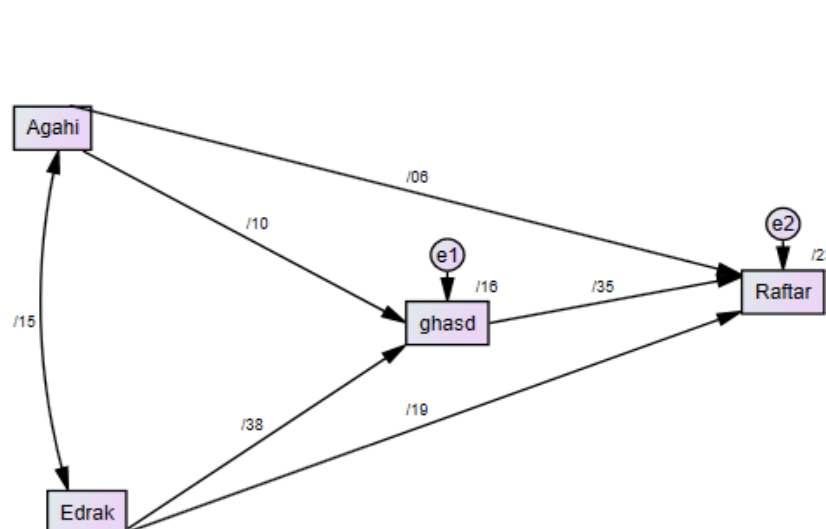
استفاده شد (الگوی پیشنهادی پژوهش در مجموع چهار متغیر دارد که دو متغیر به عنوان متغیر مستقل، یک متغیر به عنوان متغیر وابسته و یک متغیر به عنوان متغیر میانجی است).

جهت آزمودن اثرهای غیرمستقیم (واسطه‌ای) از روش بوت‌استرپ^۱ استفاده شد. قبل از استفاده از نتایج می‌بایست برازندگی مدل مورد تأیید قرار گیرد. جهت تعیین کفایت برازش الگوی پیشنهادی از شاخص‌های برازندگی مقدار مجذور کای (Chi-square)، نسبت مجذور کای دو بدرجه آزادی (χ^2/df)، شاخص نیکویی برازش (Goodness-of-fit)، شاخص برازندگی هنجار شده (Normed fit index)، شاخص برازندگی تطبیقی (Comparative fit index)، شاخص توکر-لویس (Tucker-Lewis) و ریشه میانگین مجذورات خطای مدل (Root-mean-square error of approximation) مورد استفاده قرار گرفتند که مقادیر این شاخص‌ها در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷: برازش الگوی پیشنهادی براساس شاخص‌های برازندگی

CFI	TLI	NFI	RMSEA	GFI	AGFI	X ² /DF	X ²	شاخص‌های برازش
ملاک	ملاک	ملاک	ملاک کمتر یا مساوی ۰,۰۸	ملاک	ملاک بیش از ۹۰	ملاک کمتر از ۳		حد مجاز مقادیر به دست آمده
بیش از ۹۰	بیش از ۹۰	بیش از ۹۰		بیش از ۹۰	از ۹۰			

نتایج خروجی نرم‌افزار «ایموس» درباره مقادیر شاخص‌های برازش کلی مدل، اعتبار مدل مفهومی پیشنهاد شده را نشان می‌دهد. در این پژوهش پس از رسم مدل بر اساس داده‌ها و برآورد پارامترهای مدل، فرضیه‌ها مورد آزمون قرار گرفتند. شکل شماره ۱ الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر همراه با ضرایب استاندارد مسیرها را نشان می‌دهد.

شکل ۱. تحلیل مسیر اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای مستقل بر روی رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست

در شکل شماره ۱ رابطه بین متغیرها را در حالت برآورد استاندارد ارائه شده است. در مدل مذکور با توجه به مقادیر R^2 بدست آمده در مدل مذکور ۱۶/۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته (قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز) از طریق متغیرهای آگاهی و ادراک تبیین می‌شوند. همچنین سه متغیر برون‌زای مدل مفهومی نیز توانسته‌اند ۲۳ درصد از کل تغییرات متغیر رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست را پیش‌بینی نمایند.

نتایج اثرات مستقیم و غیرمستقیم الگوی اثرگذاری آگاهی زیست‌محیطی و ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی بر رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست با توجه به نقش میانجی قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز در جدول ۸ ارائه شده است:

جدول ۸: برآورد اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای آگاهی و ادراک بر رفتار واقعی با نقش میانجی قصد حمایت

فرضیه	روابط بین متغیرهای تحقیق	اثر مستقیم	اثر غیر مستقیم	P-Value	نتیجه
1H	آگاهی-----<قصد حمایت	۰/۱۰۰	-	۰/۰۸۷	رد
2H	ادراک-----<قصد حمایت	۰/۳۷۷	-	<۰/۰۰۱	تایید
3H	آگاهی-----<رفتار واقعی	۰/۰۵۷	-	۰/۳۰۹	رد
4H	ادراک-----<رفتار واقعی	۰/۱۹۴	-	۰/۰۰۱	تایید
5H	ادراک-----<قصدحمایت-----<رفتار واقعی	-	۰/۱۳۳	<۰/۰۰۱	تایید
6H	آگاهی-----<قصدحمایت-----<رفتار واقعی	-	۰/۰۳۵	۰/۰۶۰	رد

$p < 0.05$

همان‌گونه که اطلاعات جدول ۸ نشان می‌دهد در بررسی اثرات مستقیم، ادراک تأثیرات زیست‌محیطی بر قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز تأثیر مثبت و مستقیم دارد ($b=377, p < 0.001$). همچنین ضرایب تأثیر مستقیم ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی بر رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست تأثیر مثبت و مستقیم دارد ($b=7, p = 0.001$). بنابراین فرضیه مربوطه در سطح ۰/۰۵ پذیرفته و می‌توان نتیجه گرفت که وجود روابط مستقیم معنادار حاکی از اثر مستقیم بین متغیرهای نامبرده می‌باشد. در دو ضریب مسیر دیگر با توجه به سطح معنی داری مشاهده شده ($H3$ و $H1$) فرضیه وجود ارتباط بین متغیرها رد می‌شود.

یک فرض زیربنایی الگوی پیشنهادی حاضر، وجود مسیر غیرمستقیم (واسطه‌ای) بود که با استفاده از روش بوت-استرپ (به منظور برآورد انحراف استاندارد و فاصله اطمینان برای میانگین، میانه، نسبت و دیگر پارامترهای توزیع از روش «بوت استرپ» استفاده می‌شود. البته این روش را برای برآورد خطای ضرایب رگرسیونی و همچنین انجام آزمون فرض نیز می‌توان به کار گرفت. در زمانی که اندازه نمونه کوچک و دقت برآوردگرها مطرح باشد، روش بوت استرپ، می‌تواند خطا را بوسیله روش بازنمونه‌گیری محاسبه کند و فاصله اطمینان یا انحراف استاندارد مناسب و پرتوانی، ارائه دهد) بررسی شد. همان‌طور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود نتایج بوت‌استرپ برای مسیر غیرمستقیم آگاهی زیست‌محیطی و رفتار واقعی

دوستدار محیط‌زیست با میانجگری قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز در سطح ۰/۰۵ معنادار نیست ($p=0.06$) که بیانگر عدم وجود رابطه بین متغیر مستقل و وابسته با واسطه‌گری متغیر میانجی می‌باشد، در نتیجه فرضیه مربوط به آن رد می‌شود. درخصوص مسیر غیرمستقیم ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی و رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست با میانجگری قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز، نتایج بوت استرپ سطح معنی داری را کمتر از ۰/۰۰۱ نشان می‌دهد که حاکی از معنادار بودن این مسیر غیرمستقیم در سطح معناداری ۵ درصد است و در نتیجه این فرضیه پذیرفته می‌شود. این بدان معناست که ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی به طور غیرمستقیم و از طریق قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز بر رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست اثرگذار می‌باشد. بنابراین در رابطه میان ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی و رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست، متغیر قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز به‌عنوان متغیر میانجی ایفای نقش می‌کند و می‌توان این‌گونه استنباط کرد که میزانی از تأثیر ادراک زیست‌محیطی بر رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست ناشی از قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

قرن بیستم، قرن تغییر چهره زمین به دلیل فعالیت‌های اقتصادی انسان بوده است؛ فعالیت‌هایی که آثار خود را در خشکی، دریا و جو آشکار کرده است. زمین زیستگاه انسان‌ها و تمام مخلوقات دیگر است و آسیب به آن تبعات ناگواری برای همه ساکنان آن به‌جا می‌گذارد. یکی از مهمترین آسیب‌هایی که زمین در معرض آن قرار گرفته است، گرم شدن این سیاره به دلیل گازهای گلخانه‌ای برخی از صنایع جهان است که بر اثر آن مرزهای دریایی و خشکی کشورها تغییر می‌یابد، سرزمین‌های زیادی را در معرض خشکی یا سیل‌های ناگوار قرار می‌دهد و اسباب نابودی موجودات زنده را در دریاها و خشکی فراهم می‌سازد. پیش‌بینی‌های زمین‌شناسان، زیست‌شناسان و متخصصان محیط‌زیست نشان می‌دهند که در صورت ادامه وضعیت موجود، زمین در آینده زیستگاه مناسب برای ساکنان آن نخواهد بود.

نتایج پژوهش درخصوص رابطه بین آگاهی زیست‌محیطی با قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز، رابطه معناداری را نشان داد. مکینتاش^۱ و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیق خود نشان دادند که مشتریان از ایجاد تغییرات زیست-محیطی حمایت می‌کنند، اگر از آن آگاه شوند و به خوبی درک کنند که این یک فرآیند طبیعی است. با توجه به اینکه نگرش متعاقب آگاهی به وجود می‌آید، برای تغییر در نگرش‌ها باید با فراهم کردن زمینه در جهت بالا بردن سطح آگاهی، امکان این امر و رفتار مناسب را فراهم کرد. از این رو تعیین میزان آگاهی و سنجش نگرش افراد، اولین قدم در راه تدوین برنامه‌های آموزشی است. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که آگاهی زیست‌محیطی می‌تواند در شکل‌گیری قصد حمایت از مسائل زیست‌محیطی در رویدادهای ورزشی مؤثر باشد.

نتایج پژوهش، رابطه معناداری را بین آگاهی زیست‌محیطی با رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست نشان داد. تحقیقات زیادی بر اهمیت آگاهی زیست‌محیطی در حیطه ورزش تأکید کرده‌اند (احمد^۲، ۲۰۰۸). تأکید بر افزایش آگاهی زیست‌محیطی و آموزش افراد در حیطه ورزش در برنامه‌هایی نظیر هدف سبز فیفا یا بازی‌های سبز المپیک کاملاً مشهود است. آگاهی زیست‌محیطی و شناخت مسائل زیست‌محیطی، متغیرهای مؤثری بر رفتار زیست‌محیطی هستند. افزایش آگاهی زیست‌محیطی می‌تواند مسائل و مشکلات زیست‌محیطی را کاهش دهد و منجر به رفتارهای مسئولانه در برابر محیط‌زیست شود. با این حال، نکته‌ای که در زمینه آگاهی و ادراک تأثیرات زیست‌محیطی باید مدنظر قرار گیرد این است

که آگاهی از چگونگی تأثیر رفتارهای انسان بر اکوسیستم الزاماً به طور مستقیم منجر به تغییر رفتار نمی‌شود، هر چند فرض بر این است که آگاهی و ادراک تأثیرات زیست‌محیطی، افراد را به انجام رفتارهای دوستدار محیط‌زیست ترغیب می‌کند. نتایج پژوهش رابطه معناداری را بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز نشان داد.

نتایج پژوهش همچنین رابطه معناداری را بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست در رویدادهای ورزشی نشان داد. این نتایج با نتایج پژوهش مکینتاش، اپستولیس و واکر^۱ (۲۰۱۳)، که دریافتند مشتریان از فراهم کننده امکانات ورزشی توقع دارند که از لحاظ زیست‌محیطی مسئولانه رفتار کند همسویی دارد. کاسپر، پفال و مک‌کلاف (۲۰۱۴) هم گزارش کردند که سازمان‌های ورزشی از بازی‌های سبز به‌عنوان مکانیسمی برای دخیل ساختن تماشاگران و آموزش رفتارهای پایدار در رویدادهای ورزشی استفاده می‌کنند.

بررسی مدل پیشنهادی نشان می‌دهد که سطح آگاهی زیست‌محیطی، سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی و قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز، همگی با هم می‌توانند ۲۳ درصد رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست را پیش‌بینی کنند. این درحالی است که سطح آگاهی زیست‌محیطی و سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی هردو با هم می‌توانند ۱۶/۳ درصد تغییرات رفتار واقعی را پیش‌بینی کنند، یعنی بدون حضور متغیر میانجی "قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز"، توان پیش‌بینی دو متغیر دیگر کمتر است. از سوی دیگر، نتایج نشان داد که در رابطه میان سطح آگاهی زیست‌محیطی و رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست، متغیر قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز نقش میانجی ندارد. اما بین سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی با رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست از طریق قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز رابطه وجود دارد. یعنی نقش میانجی‌گرانه "قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز" در رابطه بین ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی و رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست تأیید می‌شود. این بدان معنا است که بالا بودن سطح ادراک از تأثیرات زیست‌محیطی زمانی منجر به رفتار واقعی دوستدار محیط‌زیست می‌شود که قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز بالا باشد.

براساس مدل پیشنهادی پژوهش، رفتارهای دوستدار محیط‌زیست برگزارکنندگان و مدیران رویدادهای ورزشی و قصد حمایت آنان از رویدادهای ورزشی سبز تا حد زیادی تحت تأثیر آگاهی و ادراک آنها از مسائل زیست‌محیطی است. به عبارت دیگر، آگاهی زیست‌محیطی از یک سو و درک اثرات زیست‌محیطی از سوی دیگر، بر رفتارهای دوستدار محیط‌زیست برگزارکنندگان و مدیران مؤثر است. حفظ محیط‌زیست نیازمند تغییر در نگرش‌ها و رفتارهای تک‌تک افراد است و خوشبختانه نگرش سبز می‌تواند مسری باشد (بیر، ۲۰۰۶). گرانت^۲ (۲۰۰۸) در تحقیق خود نشان داد گرایش افراد به حمایت از محیط‌زیست در حال افزایش است و عواملی چون انتشار اخبار آلودگی‌های محیط‌زیست، گرم شدن کره زمین، مشکلات دفع پسماندها، سوراخ شدن لایه اوزون، آلودگی مواد غذایی و در نتیجه افزایش دانش جامعه از مسائل زیست‌محیطی منجر به افزایش نگرانی و ایجاد حساسیت در مردم شده و ارزیابی مداوم محصولات بر اساس معیار سبز را امری ضروری ساخته است.

در نهایت با عنایت به نقش هریک از متغیرهای مورد مطالعه در تبیین رفتارهای دوستدار محیط‌زیست برگزارکنندگان و مدیران رویدادهای ورزشی، اهمیت درک اثرات زیست‌محیطی و قصد حمایت از رویدادهای سبز در شکل‌گیری رفتارهای زیست‌محیطی نمایان تر می‌گردد. چنانچه قبلاً نیز اشاره شد، متغیر مهمی چون درک اثرات زیست‌محیطی در پیدایش رفتار دوستدار محیط‌زیست ربط وثیقی با قصد حمایت از رویدادهای ورزشی سبز دارد. به‌منظور حفظ محیط‌زیست در صنعت ورزش لازم است ادراک همه مدیران، برگزارکنندگان و ذینفعان از مسائل زیست‌محیطی افزایش یابد و آنان خود را متعهد به اقدام در این زمینه ببینند. لذا در سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های کلان مرتبط با برگزاری

1. Apostolis & Walker

1. Grant

رویدادهای ورزشی، اهتمام جدی به ارتقای ادراک اثرات زیست‌محیطی و حمایت از برگزاری سبز رویدادهای ورزشی در کنار سایر متغیرهای موثر بر رفتارهای زیست‌محیطی ضروری می‌نماید.

به منظور فراهم‌سازی زمینه‌ای برای برگزاری رویدادهای ورزشی دوستدار محیط زیست، به طوری که توجه به محیط‌زیست هم‌زمان با صرفه‌جویی اقتصادی، افزایش کارآمدی، حفظ منابع، به حداقل رساندن خطرات، بهبود سلامتی و ایمنی باشد؛ راهکارها و پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

- در این پژوهش با توجه به اینکه اکثر پاسخ دهندگان با سواد بوده‌اند می‌توان فرض کرد به علت جدید بودن محیط‌زیست در ایران و نبود محتوا زیست‌محیطی در نظام آموزش ایران، اولاً میزان آگاهی زیست‌محیطی پایین است و ثانیاً می‌توان از کسانی که دارای تحصیلات بالا هستند انتظار داشت رفتارهای مسئولانه‌ای نسبت به محیط‌زیست مخصوصاً در زمینه ورزش داشته باشند. نتایج پژوهش حاضر ضرورت تدوین کتاب آموزش المپیک و جنبه‌های مختلف آن (زیست‌محیطی، سیاسی، اقتصادی...) در مقاطع مختلف تحصیلی را نشان می‌دهد.

- در این پژوهش با توجه به اینکه درک اثرات زیست‌محیطی در مقایسه با سایر متغیرها تأثیر بیشتری بر متغیر اصلی داشت. به منظور افزایش درک اثرات زیست‌محیطی، که یکی از عوامل اثرگذار بر رفتارهای مسئولانه زیست‌محیطی است؛ باید درک مردم درباره محیط‌زیست افزایش یابد. با توجه به اهمیت نقش رسانه در دنیای امروز می‌تواند اقداماتی در این زمینه صورت پذیرد. به عنوان مثال صاحبان رویداد می‌توانند با پخش فیلم‌های کوتاه طی برگزاری رویداد که می‌تواند تأثیر مثبتی بر ادراک و رفتار مخاطبان داشته باشد و همچنین باعث رفتارهای دسته‌جمعی گردد، در این زمینه تلاش نمایند.

- با توجه به این که بسیاری از افراد بیشترین اوقات فراغت خود را با ورزش پر می‌کنند، بنابراین می‌توان از طریق برنامه‌های ورزشی تأثیرات مهمی را در زمینه توسعه فرهنگ محیط زیست بر افکار عمومی گذاشت.

- تلاش در جهت بالا بردن اخلاق اجتماعی جهت نهادینه و پایداری رفتارهای حفظ محیط زیست در بین ورزشکاران.

- تقویت حس مسئولیت‌پذیری در بین ورزشکاران و ورزش دوستان در حفاظت از محیط زیست و ارتقای روحیه تعاون در بین آن‌ها و نهایتاً تبلور فرهنگ زیست محیطی در بین اقشار مختلف کشور.

- افزایش آگاهی‌های عمومی در بین سازمان‌های مختلف ورزشی برای پیشگیری از تخریب و آلودگی محیط زیست.

منابع و مأخذ

اسدی، حسن، شعبانی مقدم، کیوان، اصفهانی، نوشین (۱۳۹۲)، مدیریت اماکن ورزشی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ چهارم.

امامقلی، لقمان (۱۳۹۱)، آموزش و پرورش و محیط زیست (نگرش، آگاهی و رفتارهای زیست محیطی دانش آموزان)، مجله‌ی علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، پاییز و زمستان ۱۳۹۲، دوره ششم، سال ۲۰، شماره ۲، صفحات ۱۷۱-۱۹۰.

زنتاب یزدی، یاسر (۱۳۸۹)، بررسی میزان آگاهی و نگرش و رفتار زیست محیطی اساتید دانشگاه‌های شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، واحد تهران ری، دانشگاه پیام نور، صفحات ۳۵-۵۲.

صادق صالحی، مطالعه نقطه نظرات و رفتارهای زیست محیطی در ایران، ۱۳۸۸.

شعبانی، کیوان، یوسفی، بهرام، احمدی، عبدالحمید (۱۳۹۴)، ورزش و محیط زیست، انتشارات جهاد دانشگاهی.

Ahmed, F. V Moodley & R Sookrajh (2008), "The Environmental Impacts of Beach Sport Tourism Events: A Case Study of the Mr Price Pro Surfing Event, Durban, South Africa", *Africa Insight* 383: 73-85.

Babiak, K., & Trendafilova, S. (2011), "CSR and environmental responsibility: motives and pressures to adopt green management practices", *Corporate social responsibility and environmental management*, 18(1), 11-24.

Banerjee, S. B., Iyer, E. S. & Kashyap, R. K. (2003), "Corporate environmentalism: Antecedents and influence of industry type", *Journal of Marketing*, 67(2), 106-122.

Banerjee, S.B. (2001), "Corporate environmental strategies and actions", *Management Decision*, 39 (1), 36-46.

Beyer, S. (2006), "The Green Olympic Movement: Beijing 2008", *Chinese Journal of International Law*, 5(2), 423-440.

Brady J. 2005. Chapter 3. In: *Environmental Management in Organisations: the IEMA Handbook* (Brady J, ed). London: Earthscan, 97 - 117.

Casper, J. M., & Pfahl, M. E. (2012), "Environmental behavior frameworks of sport and recreation undergraduate students", *Sport Management Education Journal*, 6(1), 8-20.

Casper, J. M., Pfahl, M. E., & McCullough, B. (2014), "Intercollegiate sport and the environment: Examining fan engagement based on athletics department sustainability efforts", *Journal of Issues in Intercollegiate Athletics*, 7, 65-91.

Chan, C., Koenig, C., & Rajarethnam, S. (2006). *Beijing 2008: Greening the Games*. University of Michigan, 1-21.

Chernushenko D. 2006. *Sustainable Sports Management: Running an environmentally, socially and economically responsible organisation: UNEP*.

Copley J. 2005. Sports events leave a giant 'ecological footprint'. *New Scientist*, 16th April 2005.

Giuliani, M. V., & Scopelliti, M. (2009), "Empirical research in environmental psychology: Past, present, and future", *Journal of Environmental Psychology*, 29(3), 375-386.

Grant, J. (2008), "Green marketing", *Strategic direction*, 24(6), 25-27.

Günther, H. (2009), "The environmental psychology of research", *Journal of Environmental Psychology*, 29:358-365.

Jin, L., Zhang, J.J., Pitts, B.G., Connaughton, D., Swisher, M., Holland, S., & Spengler, J.O. (2015). Factors associated with an athletic donor's intention to donate to green stadium initiatives of a collegiate athletic program. *International Journal of Event Management Research*, 10(1), (TBC).

Jones, M. (2010), *"Sustainable Event Management"*, London: Earthscan.

Kellison, T. B., & Kim, Y. K. (2014), "Marketing pro-environmental venues in professional sport: Planting seeds of change among existing and prospective consumers", *Journal of Sport Management*, 28(1), 34-48.

Kellison, T. B., & Mondello, M. J. (2012), "Organisational perception management in sport: The use of corporate pro-environmental behaviour for desired facility referenda outcomes", *Sport Management Review*, 15(4), 500-512.

MacIntosh, E., Apostolis, N., & Walker, M. (2013), "Environmental responsibility: Internal motives and customer expectations of a winter sport provider", *Journal of Sport & Tourism*, 18(2), 99-116.

Mair, J. (2014) Greening of Events. In De Lacy, T., Jiang, M., Lipman, G., & Vorster, S. (Eds) *Green Growth and Travelism: Concept, policy, and practice for sustainable tourism*. Routledge.

McCarty, J. A., & Shrum, L. J. (2001), "The influence of individualism, collectivism, and locus of control on environmental beliefs and behavior", *Journal of Public Policy & Marketing*, 20 (1), 93-104.

Mei OJ, Ling KC, Piew TH.(2012). The antecedents of green purchase intention among Malaysian consumers. *Asian Social Science*. 2012;8(13):246-63.

Murphy, L. A. (2010), "The greening of venues", *Expo Magazine*, 22(8), 30-35.

Preuss, H. (2013). The contribution of the FIFA World Cup and the Olympic Games to green economy. *Sustainability*, 5(8), 3581-3600.

Salehi, S. (2008). A Study of Factors Underpinning Environmental Attitudes and Behaviours, Phd Dissertation. The University of Leeds.

Staats, H., Harland, P., & Wilke, H. A. (2004), "Effecting durable change: A team approach to improve environmental behavior in the household", *Environment and Behavior*, 36(3), 341-367.

Trendafilova, S., Babiak, K., & Heinze, K. (2013). Corporate social responsibility and environmental sustainability: Why professional sport is greening the playing field. *Sport Management Review*, 16(3), 298-313.

Tzschentke, N. A., Kirk, D., & Lynch, P. A. (2008), "Going green: Decisional factors in small hospitality operations", *International Journal of Hospitality Management*, 27(1), 126-133.

Winkel, G., Saegert, S., & Evans, G. W. (2009), "An ecological perspective on theory, methods, and analysis in environmental psychology: Advances and challenges", *Journal of Environmental Psychology*, 29(3), 318-328.

Yol Lee, S., & Rhee, S. K. (2007), "The change in corporate environmental strategies: a longitudinal empirical study", *Management Decision*, 45(2), 196-216.